

MENTÉS MÁSKÉNT VILLA ESTERHÁZY, BUDAPEST

Építészek / Architects: SZABÓ LEVENTE, BIRI BALÁZS

Szöveg / Text: GÖTZ ESZTER

Fotók / Photos: BIRI BALÁZS

Éppen tíz évvel Esterházy Péter halála után, 2026 elején az író egykori családi házában megnyílt a Magyar Irodalom Barátainak Alkotóháza. Régi ház, új funkció, de legelsősorban új út: egy spontán gesztusból született jelentős társadalmi összefogás eredményeként kapta a magyar kultúra azt, ami itt megvalósult.

A Rómaifürdő egyik első nyaralója lehetett az Emőd és Boris utcák sarkán álló ház, melyet 1935-ben Perényi Miklós építész tervezett egy család számára. Egyszerű földszintes épület volt egy jókora méretű kertben, a terméskő lábazat felfuttatott a félkör alakú nyitott veranda mellvédjére, a külső ablakpárkányokat téglából rakták. 1957-ben, a kitelepítés után költözött ide az Esterházy család (mivel pénzük nemigen volt, állítólag egy megmaradt díszmagyar öltözet ékszereiért vásárolták meg a házat), itt nőtt föl a négy fiúgyerek.

A többiek elköltöztek, az író és felesége maradt a házban, és az 1980-as évek elején átalakíttatták: a tetőtér és a veranda beépítésével nyertek elegendő helyet a hattagú család számára. Az akkori, nem túl korszerű építési technológiák és a további hozzátoldások, kisebb alakítgatások-buherálgatások következtében az épület lassan romlásnak indult, és az író halála után nem sokkal ki is ürrült. 2024-ben a család úgy döntött, hogy eladja. A hirdetésre két író-barát, Vámos Miklós és Dragomán György is azonnal reagált: Vámos akár meg is vette volna, Dragomán pedig irodalmi alkotóházt vizionált az épületbe, és a felvetését közzétette a Széchenyi Irodalmi és Művészeti Akadémia belső levelezésében. Szabó Levente építész erre válaszul meghirdetett egy tervezési kurzust a BME Középülettervező Tanszékén az Esterházy-épület lehetséges jövőjével kapcsolatban, és 50 negyedéves hallgató fél éven át foglalkozott a témával. Elég volt tehát egy kavicsot bedobni a vízbe, és jöttek az áradatok: Óbuda önkormányzata megvásárolta a házat, a szintén óbudai székhelyű Market Zrt. felajánlotta, hogy pro bono munkában elvégzi a felújítást, 52 hazai építőipari cég csatlakozott hozzájuk, az Örkény Színház jótekonysági előadással, Visky András író pénzfelajánlással, mások – a kultúra ismert szereplői és a környéken élők – rengeteg adománnyal járultak ahhoz, hogy az épület megmaradjon és újra a magyar irodalmat szolgálhassa. Vámos Miklós vezetésével pedig létrejött egy alapítvány, a Magyar Irodalom Barátainak Alkotóháza, ez kezeli a felújított épület

Generáltervező / General planning:
Hetedik Műterem Kft.

Felelős tervezők / Lead architects:
Szabó Levente DLA, Biri Balázs DLA

Építésszek / Architects:
Mantuano Eszter, Rátgéber László

Építész munkatárs / Fellow architect:
Jelinek Dorka

Szakmai előkészítés / Preliminary planning:
BME Középülettervezési Tanszék
(Szabó Levente DLA, Kronavetter
Péter DLA, Hugauf Lotti, Polyák
Júlia, Pröhle Borbála)

Tartószerkezetek / Structures:
Dr. Armuth Miklós

Épületszerkezetek / Building constructions:
Nagy Károly

3D felmérés / 3D survey:
G3 Mérnökiroda Kft.

Grafika / Graphics:
Polgárdi Ákos – Submachine

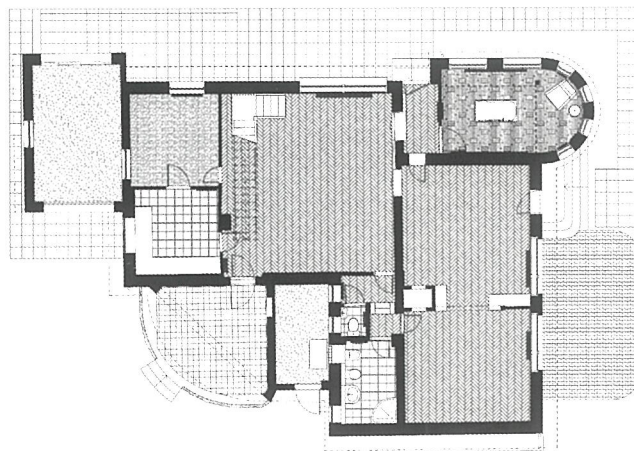
Világítás / Lights:
LumoConcept

Emlékszoba bútor / Furniture of the
memorial room:
Bartwood

Falnyomatás / Wall printing:
Prix Kft.

Építtető / Client:
Magyar Irodalom Barátai
Alkotóháza Alapítvány

Kivitelező / Main contractor:
Market Zrt.

hasznosítását: más országokból érkező fordítók egy-egy hónapos itt-tartózkodását, valamint irodalmi események, könyvbemutatók, író-olvasó találkozók megrendezését vállalták. A Villa Esterházy előtt most ott áll egy tábla, rengeteg névvel: azokéval, akik önkéntes segítséget nyújtottak ehhez az újjászületéshez.

Ahogy a közös háttérmunka, úgy maga a felújítás sem volt egyszerű. A tető azbeszttartalmú palafedését teljesen ki kellett cserélni, a fedélszék is erősen pusztult, csak két oszlop és néhány gerenda menekülhetett meg az egész szerkezetből. Szabó Levente és a Hetedik Műterem tervezői csapata különös gonddal vigyázott arra, hogy a lelkesedés ne összevisszasághoz vezessen, az újabb és újabb felajánlások között ne vesszen el a fő cél: minél kevesebb látható változtatással megőrizni a hely karakterét. Így a tető újrakészítése, az alapozás megerősítése, illetve a műszaki korszerűsítés mellett nem helyeztek át egyetlen falat sem, megmaradhatott a régi, de szépen újracsiszolt padló, az ablakok, a kályha, és még az emeletre vezető falépcső nyikorgását sem szüntették meg. A lépcső mögötti falat egykor óriási könyvespolc borította, ez már nincs itt, emiatt a lépcső kissé lebeg a térben, éppen egy könyvespolcnyi távolságra a faltól. A hiánynak ez a finom jelzése megidézi az író egykori környezetét.

Látható változással csak az egykor beépített, félköríves veranda helyén, Esterházy volt dolgozószobájában találkozunk. Itt a tér közepére, ahol haláláig egy nagyméretű barokk íróasztal állt, most egy fából készült installáció került: a mérete megegyezik a régi asztaléval, lapja is van, mégsem íróasztal, hiszen nem lehet leülni hozzá. Két hosszanti oldalába a túlnyomórészben itt íródott könyveket építették be, mindegyik egy arra méretezett tartót kapott, más könyv arra a helyre nem tehető, mindennek saját helye van. A falon pedig egy szöveginstalláció szerepel: a ház egykori könyvtárának 12 000 darabja már nincs itt, de a címük és a szerzőjük ezek a falon olvasható.

Az apró gesztusokból összeszövődött atmoszférában a jelenlét és a hiány kapcsolódik egymáshoz. Míg a földszinti, nyilvánosságra szánt terekben a már említett megoldások révén a hiány az erősebb, az emelet egyik helyiségében egy Esterházy-émlékszobát rendeztek be, itt a jelenlét dominál.

Itt van néhány családi bútor, néhány személyes tárgy és egy kisebb könyvespolc könyvekkel. ezen a néhány négyzetméternyi Magyarországon – ahogy Szabó Levente fogalmazott január 22-én, a Magyar Kultúra Napján megtartott átadó ünnepségen – Esterházy szellemi öröksége eleven maradhat. Egyben bebizonyosodott, hogy az igazi kultúra eredője végső soron maga a kultúrát használó, azt magáénak érző és ezért áldozni is hajlandó közösség.

Save As

Villa Esterházy, Budapest

Exactly ten years after Péter Esterházy's death, in early 2026, the association Creative House of the Friends of Hungarian Literature opened in the writer's former family home. An old house with a new function, but above all a brand-new path: Hungarian culture has gained what has been realized here as a result of a significant social collaboration born from a spontaneous gesture. The simple, single-story building standing at the corner of Emőd and Boris Streets in Rómaifürdő may have been one of the first summer homes in this district with a natural stone base rising up to the parapet of the semi-circular open porch, whilst the exterior window sills were built of brick. The Esterházy family moved here in back 1957. In the early 1980s, they had the house remodelled: by converting the attic and the veranda, they gained enough space for the family of six. Due to the construction technologies of that time, which were not particularly modern, the building slowly began to fall into disrepair, and it was even vacated shortly after the writer's death. In 2024, the Óbuda municipal government purchased the real estate, and Market Zrt. offered to carry out the renovation project pro bono; a total of 52 Hungarian construction companies and a number of private individuals joined them to ensure that the building could be preserved and once again serve the purposes of Hungarian literature. Under the managership of Miklós Vámos, a writer himself, a foundation named the Creative House of the Friends of Hungarian Literature was launched which manages the utilization of the renovated building: it has undertaken to host translators from other countries for one-month stays, as well as to organize literary events, book launches, and author-reader meetings.